

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:

Za navadno trispodno vrsto se plačuje: 6 kr. če se tiska 1krat, 5 " " " " 2krat, 4 " " " " 3krat, večje pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štempelj) za 30 kr.

Vtorek, četrtek in soto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k,
" pol leta 4 " — " "
" četrt " 2 " 20 " "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — " "
" četrt " 2 " 60 " "

Vredništvo in opravišstvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Ustava — igrališče.

Ustavoverna stranka se je med adresno debato ogibala marsiktere fraze, s katero nam je navadno tako rada godla, kader nas je žrtvovala svojemu „Balu.“ Govorila je s pripoznanja vredno odkritosrčnostjo in nam je pa n. pr. po g. Skeneju brez olepšavanja povedala, da se sedanja notrajna borba bije samo zavoljo moči in sile, in da ima ta borba samo en cilj: gospodarstvo. Gledé nas Slovencev je bil g. Kuranda tako prijazen, da nam je odprl pogled v prijateljsko srce naših nasprotnikov rekši: „Mi Nemci ne moremo čakati, da bi se slovenska država izlegla iz svojih jajčih lupen in da bi polna življenja in zdravja razpela svoje peroti.“ Ta beseda tako jasno posveti naš položaj proti Nemcem, da naj bi si jo vsakdo na pamet naučil. Zanimljiv je izrek zlasti zato, ker ga je izrekel Kuranda, ki je Poljakom še največ obetal izmed vseh govornikov večine. Potreba hitrega zedinjenja vseh Slovencev je dokazana samo v teh kratkih Kurandovih besedah. Mi za zdaj tega stavka ne bomo obširneje razlagali niti razpeljavali, kakšne dolžnosti nalaga in ktera pota kaže Kurandov „poljubljaj“ vsem onim, ki pred javnostjo zastopajo slovenski narod. Sicer bi zopet kdo zarezal nad nami, da dotični gospodje brez našega „drezanja“ vedó za svoje dolžnosti.

Naravnost in očitno so nam tedaj odrekli ustavoverneži to, kar je za nas odločivo, ali bomo živeli ali umrli. Pa tudi nehoté so nam razkrili marsiktero resnico, v ognjenem boji se jim je izpesnila tú pa tam beseda, ki ni bila za nje ravno najbolje izbrana, ki pa je nam dobro došla. Tu leži pred nami sporočilo o Rechbauerjevem govoru v stari „Pressi“ in iz njega nas je zbodel en stavek, ktereга smo takoj radeže zaznamovali. Značajni Rechbauer je med drugimi rekel: „Glavni ugovor naših političnih nasprotnikov je ta, da se na njih narodnost ne jemlje potrební ozir; pa gledé tega mislim, da daje naša ustava najširši „spielraum“, — in kar je ustava nedoločeno pustila, popravila je uprava.“ Besede „spielraum“ nismo predstavili. Požuriti se hočemo. Prestavili bomo tako,

kakor so se „c. kr. avtentično“ predstavljali naši obtoženi članki pred c. kr. sodnijo.

Izgled ne more biti sumljiv: exempla trahunt! V rokah imamo Wolfov besednjak II. (v Celji so predstavljali celo po starem Murkovem). Na strani 1508. beremo: „Spielraum, der, stežaj, prostor za igranje“ itd. Zdaj pa šolskopravilno postavimo te besede v gori navedeni Rechbauerjev stavek in zvedeli smo, „da je ustava gledé narodnosti najširši prostor za igranje“, kar smo mi v naslovu teh vrst skrajšali v: „ustava — igrališče.“ G. Rechbauer je sam sebe prekosil, ko je govoril te besede, najresničnejše kar se jih je govorilo med vsem adresnem besedovanjem. G. Rechbauer je menda oni trenotek mislil na dogodbe na Janjcem in Igu, zarad kterih bodo te dni v Ljubljani celo vrsto kazenskih paragrafov v boj postavili, in jih je primerjal s znanimi napadi v Hočah, na Črni gori in v Laškem trgu, za ktere se ni živa uradna duša zmenila, ker so bili napadeni samo Sovenci, in rekel je: ustava — igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na §. 19 osn. državnih postav, ki je v našem pravosodju to dovršil, kar se do zdaj tudi v najžalostnejših dobah ni godilo, da se namreč sodniki, ki bi imeli vselej in povsodi stati nad strankami, v javnih sejah oklicujejo za stranke in da zavračajo tirjatve po slov. obravnavah ravno z ozirom na oni imenitni paragraf, in rekel je: ustava igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na to, da vlada izdaja na Dunaji postave v tistem jeziku, ktereга mi pišemo, da pa uradnije ravno ta jezik, ako ga stranke rabijo v svojih pismih, zavračajo kot nedeželnega in neumljivega, in rekel je: ustava — široko igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na g. drž. pravdnika v Celji, ki je rekel, da naše slovenščine ne morejo umeti izmed ljudstva izbrani omikani porotniki, ki pa je ob enem vendar trdil, da smo članki v tem jeziku pisanimi vendar dražili in ščuvali ljudstvo, in rekel je: ustava — igrališče! G. Rechbauer je menda mislil, da nam je v ustavi zagotovljena pravica slov. jezika, da pa so našega vrednika biriči gnali pred sodnijo, ker je zase tirjal to ustavno pravico, in rekel je: ustava igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na

one proti Slovincem psujoče nemške časopise, ki so pri našali članke z napisi: „die krainerischen strolche und wegelagerer, galgenvögel itd. itd. brez konca in kraja, za ktere članke dasiravno pisane v nemškem, torej gg. drž. pravdnikom znanem jeziku se ni brigal noben varuh postave, da pa so se nam slov. časnikarjem tiskone pravde po tri na en teden na vrat metale, samo zato ker smo svoj narod branili proti takim nezaslišanim napadom, branili v jeziku, nad kterem so gg. tožniki premetavali slovnice in besednjake, sodnije angažirale tolmače, in rekel je: ustava — igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na tistega c. kr. uradnika, ki bi bil imel na korist narodnega tožnika pričati proti ustavovernemu obtožencu, pa je prišel tožnika za božjo voljo prosit, naj bi ga odvezal te dolžnosti, ker bi mu utegnilo pričanje poti ustavovernemu obtožencu škodovati v službi, in rekel je: ustava igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na Hermana, Ravnikarja, na drž. pravdnika v Gorici, na oba predsednika in večino svetovalcev pri viši deželni sodnji graški, in je rekel: ustava široko igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na nove okrajne in deželne šolske svetovalce, ki so pri nas večidel ali narodni nasprotniki, ali pa slovenščine nezmožni; mislil na slovenščino in njene učitelje po naših srednjih šolah, mislil na naše skoz in skoz nemške visoke šole, na nepotrjene postave deželnega zbora kranjskega, in je rekel: ustava igrališče! G. Rechbauer je menda mislil, kako so v graškem deželnem zboru vrata pokazali peticiji slovanskih dijakov, samo zato ker je bila pisana v slovenskem jeziku, mislil na osodo vseh onih prošenj iz slov. srenj, ki so prosile zedinjene Slovenije, mislil na svoje in svojega tovariša Waserja napade proti Slovincem in slovenskim poslancem, na one napade, kterih si niti v štenografične zapisnike niso upali tako zapisati, kakor so bili govorjeni v zbornici, in rekel je: ustava najširše igrališče! G. Rechbauer je menda mislil na Česko in Dalmacijo, mislil na marsikter dogodek, ktereга on kot za kulise videč bolje pozna nego mi, in všla mu je beseda: ustava je gledé narodnosti najširji prostor za igranje!

Ko bi gosp. Rechbauer svojo besedo o ustavnem

Listek.

Nenadno!

(Poljski spisal Edvard Dulski, poslovenil L. G. Podgoričan.)

(Dalje.)

Nečem trditi, da je tiho tamkaj, kder sediti le dvé ženski; redko se prigodí, da bi razgovor ne bil živahen, da bi ne vladalo veselje, da bi se skrbelo za edinost v mislih. To družini daje značaj in stvárja prijetno radovanje. Govorilo se je to, kar navadno pri takem užitku, o čaji, o vodi, vuenjej smeteni, o lvovskih žemljah, o pekih, o pohištvih, o novih pevkah, starejših umetnikih itd. itd. — Govorilo se je, da se je govorilo — in odgovarjalo, da se je odgovarjalo. Vsem je manjkalo besed — vprašanj, da si bi vsi bili radi razgovarjali se, toda bojazen, negotovost je zmogla dobro voljo. Zatorej so se bali mejusobno povpraševati, govorili so torej o stvaréh, ki so primerne bile bodisi njih bistvu, ali pa lahko umljive. Kmalu so govorile o tem, précej zopet o čem drugem, da se nijso vsajali v drug drugega ménitev, brezi vlastnega prepričanja, a to tem vérnejše salonskej običajnosti, ki jej ni do dozorelega sadu ubéžnega časa, če prav je še le zazibal

se v večnost, pa ne dije za njim nikakoršen dobiček. Čas je pobegol, družčine je konec.

Gospod Leon je najskrbnejše stregel gospé kapitanki, ktereje je zmérom rekal: teta, tetica; poprosil je, ali jo smé domú spremiti. Gospa stotnica se prime ponudene Leonove rame, poslovi od gospodičine Lenice i odide. Ko sta bila zé na polupota, vstavi se Leon, kapitanovo soprogo prime za roko takó, da se je vstrašila, in z jokajočim glasom vsklikne: „Teta — tetka! jaz se ne oženim!“ —

„Kaj da ne! . . .“ — vsklikne gospa stotnica in ali od strahu ali skrbi z obéma rokama Leona prime rokavom za zavihaje.

Moj Bog vendar, Leon, kaj pa ti je? . . . Ali si morebiti bolan? . . . Ali si morda vse svoje imenje zaigral, ali kaj? . . . Ali morebiti ljubiš ktero drugo? —

„Ne, tetka, druge ne ljubim nobene.“

„Ali morebiti tebe ktera druga ljubi?“ —

„Ne, tetica, nobena druga me nijma rada!“

„Nu, kako pak je to drugače? . . . Leon, ne muči me delj časa — povédi! trepečem zé, govóri! — ne pusti me še delj v plašljivej negotovosti!“

„Nesreča! . . . Groza! . . . Teta, tetka, usmili

se me! . . . Jaz ne prebijem tega! — Ali, saj se tudi osvetim! — Ko bi tudi na kraj sveta moral dreti za njim, osvetim se mu! Le eden naju more živ ostati!“ —

„Kdo? . . . Kako? . . . Leon! Kaj govoriš . . .“ — vikne gospa kapitanka, ali čem delj časa, tem plašnejša je.

„Lenka ljubi nekoga drugega! . . .“ — privije iz sebe Leon, poln moreče obupnosti: „Nesreča! . . . Groza! . . .“ —

„Koga? . . . Od kod ta slutnja? . . . Od kodi ta sumnja? . . .“

Zdaj Leon jame pripovédovati, da je videl nekega mladeniča, ki je prinesel list in odnesel pismo; popisuje stotnici, kako se je sežel z njim na bastijah in roti se, kakor svet res stoji, tako gotovo se mu kruto osveti. Zdaj še le se gospa kapitanka spomni, da ta mladenič nij bil nihče drug, nego pan Josip.

Dolgo časa sta se še razgovarjala, a o čem sta govorila? . . . To zvéste kasneje — zdaj-le vam le toliko: da je Leon na poti nazaj vesel bil in do céla pomirjen. —

Pan Josip je tako smélo šel v sobo k gospé kapitanki, kakor bi bil njé vsakdanji gost. Omamljen in

„spielraum“ sam dobro premislil, potem bi si on prav lahko razložil našo opozicijo proti ustavi. Mi pač želimo ustavo, ki ne bo imela tistih pomanjkljivosti, ki se tako rade očitajo našim postavam, da imajo namreč „voščénos“, t. j. da se dajo sukati in obračati na vse strani. Mi hočemo vedeti in ustavno imeti zagotovljeno, kaj je pravica, kaj ne, potem pa bomo tudi tirjali, da se bode morala ustava izvrševati od zadnjega birača do najvišjega ministra. Zdaj pa je ravno §. 19 podoben lesičjemu brlogu, iz kterege se tako lahko umakne birokratični lesjak. Če h koncu g. Rechbauer s svojo preteklostjo pravi, da on ne bo nikdar pomagal narodnostim silo delati (vergewaltigen), potem je to nov dokaz, kako zelo se je iz javnega življenja pogubila državna pravica, potem ne moremo drugače nego javno izreči, da so Rechbauerjeva demokratična načela po največ — besedne igrače brez vsake vrednosti.

O Rusiji.

Iz Petrograda, 19. jan. 1870.

Nemci in drugi ljubeznivi prijatelji slovanstva neprenehoma očitajo ubogim Rusom, da tudi v evropskem fraku diše po juhtah. In bili so časi, ko so Rusi temu očitaju sami verjeli, in torej sklenili, truditi se na vso moč, da bi blagorodnim evropskim nosom ustregli severni medvedje. Oblekel je dobrosrčni medved frak, nateknil rokavice, in s francozko in nemško gramatiko pod pazduho poklonil se do tal Francozom, prvemu narodu na svetu, in Nemcem, ki so tudi prvi in ves skesan dejal: „Jaz severni medved sem grešil pred vami, da, jaz zares ne dišim lepó, pa vi, blagorodni francozki narod, posodite mi dišav iz svoje kulture, vi, učeni Nemci, usmilite se me: bodita vidva naroda moja učenika, in jaz bom priden in hvaležen učenec.“ Usmilil se je „velik narod“, in odpustil od sebe trumo lakajev in vsake vrste služabnic in drugih grešnikov, ki so mu bili v nadlego, da bi bili učeniki in učenice severnega medveda otrok. Usmilil se je blagodušni nemški narod, in poslal svojih otrok Francozom na pomoč, in obojim ni bilo slabo. „Jeli so in pili in dobre volje bili“ francozki učeniki in učenice, in za kratek čas učili medveda po francozki jesti in piti, plesati in hoditi. Zaseli so Tiuskovi sinovi mastne službe na suhem in na morji, povzdignili so svoj glas v „akademii nauk“, in zatrobili z mogočnim glasom vsemu svetu, kako neizrečeno so učeni oni, in kako zelo je zabit ruski medved. Ubogi medved pa je ponižno mislil: „res je, zabit sem, pa kmalu se mi posveti luč evropske kulture,“ in trikrat na dan se je poklanjal francoskim bogom in jih molil: Corneille-a, Racine-a, Voltaire-a, trikrat kadil Wielandu, Kotzebue-u, Göthe-ju, Schiller-ju. In, o! čudo, velika množica severnega med-

veda otrok naenkrat zagovori francoski, in marsikdo pozabi celo jezik svoje matuške Rusije, pozabi čisto nánjo, vzdigne se iz svoje domovine, in se prikaže v pariških salonih kot preroben Francoz. A ves trud je zastonj, Francozi vejo, da ni iz njihove krvi, iz njihovega mesa, in k večjemu pomilovaje šepa kaka Parižanka: „Ah, le bon barbare!“ Ne godi se bolje medvedu domá, težko čaka, da bi seme sad rodilo, a čaka zastonj. Iz vseh kotov svetá mu še vedno kriči, kdor utegne, da po juhtah diši. Vidé, da je zašel, vrne se skesan k matuški Rusiji. Na njenih prsih se okrepeča, dobi zaupanje vase in svojo prihodnost, in sedaj je severni medved „molodjec“, ki čuti tako silo v sebi, da bi zvezde z neba klatil. Samó kulture mu še manjka, in to on ve. Pa saj je še mlad, zato ne obupuje.

Ruski narod ni obupal nikdar, in ne obupuje sedaj, ko je dorastel toliko, da more odpovedati se bezkritičnemu posnemanju zapadne omike, da od dne do dne bolje spoznava veliko potrebo in važnost ruske misli in omike. Omika v tem smislu je sedaj geslo notranje ruske politike. Težavno pa je delo v neobdelanem ruskem vinogradu, in želja Slavjanov po materialno silni in omikani Rusiji se pač ne bo tako hitro spoznala. Neprošena oskrbnica vsakega ruskega napredka in ob enem zagrizena sovražnica vsega slavjanstva. „St. Ptb. Ztg.“ je onidan naštel razloge, ki po njenem mnenju najbolj ovirajo razširjanje omike v ruskem narodu, in med temi jej je prvi preveč realistično napravljeno (richtung) ruskega življenja. Napake svoje sebi in svetu skrivati je napéno in škodljivo, ker to ovira poboljšanje, in torej moramo priznati, da je v onem očitaju veliko resnice. Ruski človek je realističen skozi in skozi, in oni idealizem, ki odlikuje posebno nemški narod, je njemu popolnoma tuj. Žuko vs k ij je sicer skušal udomačiti v ruskem narodu sentimentalizem, pa krepki čisto narodni Puškin je to bolezen pač za vselej pregnal. Najbolj to zadeva ono očitaje realizma Veliko-Ruse, in ravno oni so najboljše uspeli vtisniti svoj pečat ruskemu življenju. Oni so ustrojili „moskovske gosudarstvo“, oni ga razširjali na vse strani. Ne navezani na nobeno mesto, na noben kraj, ljubeči le svojo Rusijo so popotovali Veliko-Rusi sedaj v daljno Sibirijo, sedaj na zapad, sedaj za Črno Morje, sedaj v severni Arhangelsk, povsodi kupčevaje ali rodovitne zemlje iskaje. Tù so mnogo videli, mnogo skusili, zelo borili se z večidel nebogato neprijazno naravo, in tù se jim je pač utisnil oni realizem, ki vidi na svetu le borbo za ohranjanje in poboljšanje vsakdanjega življenja. Ko je jela širiti se omika med duhovščino in dvorjanstvom, vabila sta jo ta dva stana le v dosego služeb, in ker se je za to tirjalo zelo malo, je omika ostajala vedno na zelo nizki stopinji. Veliko se to še do denes ni spremenilo. Ogromna država potrebuje mnogo duševnih sil, in da bi jih pri-

dobila laže, ne more od posameznih veliko tirjati, in tako se ti učé večidel ne da bikaj znali, a da bi bili sposobni za službo. To zagotovo ovira povzdigo omike.

Drug zadržek v povzdigi omike pa je veliko pomanjkanje ruskih učiteljev. Ono je nasledek doseďnjega ruskega društvenega življenja. Dvorjan je svojemu sinu službo poiskal ali v armadi, ali pa državno činovniško. Duhoven je moral sina odgojevati za svoj stan, v višo službo ga ni mogel spraviti. Kupec pa je sina tudi k kupčiji spravjal. Kmetje pa so bili lastnija gospodova, in ta se ni menil navadno za nič drugega, ko da mu je kmet dobro delal, in tako laže plačeval. Učitelji in učiteljice, domači in po inštitutih so bili torej tuji: Francozi in Nemci. Francozi, lehkomišelní, navadno ni vednostno ni npravstveno sposobni za odgojevanje, so mnogo pripomogli k tej povrhnosti omiki, ki je do sedaj gospodovala tù, in ki je po mojem mnjenju naj bolj kriva, da je mogel se prikazati takó imenovani nihilizem. Nemci pa, vedno preziraje ruski narod, tudi niso mogli vspešno delati, k večjemu so si mnogo prizadevali, da bi odgojence svoje napolnili s svojim preziranjem vsega ruskega, in žalibog dostikrat se jim je posrečilo. Po svoji stari navadi Nemci, kamor pridejo, niso zadovoljni s tem, kar si zaslužijo, in česar jim očitati ne moremo, a oni hočejo za nameček še naše duše, in to ni malo ni tù, če je res slovanska duša, kakor Nenci mislijo, in govoré, toliko laža in manj vredna od nemške.

Z omenjeno svojo slabostjo so si Nemci navlekli na vrat samo to, da jih sovražijo Rusi vsi od najvišjega do najnižjega iz vsega srca. Res težko bi razumel to intenzivno sovraštvó, kdor ne ve, kako se razžaljivo vedó proti drugim narodom, kako ošabno se babajo s svojo kulturo posebno proti Slavjanom. Za to pa tudi Rusi komaj čakajo, da bi se mogli znebiti teh ošabnih tujcev. A sedaj to še ni mogoče, preveč so jim še potrebni, in brez velike škode samim sebi jih odpraviti ne morejo naenkrat. Njim je treba duševnih sil, in Nemeč za rublje veliko storí: nauči se ruski in postane profesor, ali činovnik ali oficir, in teh je veliko. Počasi po tej meri, kakor se dviguje ruska omika, čisto naravno pada vpljiv Nemcev. Po ruskih mestih zunaj pribaltijskih pokrajin Nemci že v tem zgublajo, da se njihovi otroci navadno porusijo. Zakaj že med ruskiimi otroci nemškemu v šoli ni strpeti mogoče, če so jim ne uda. Tega sem se že sam prepričal.

Glavni udarec pa bode Nemcem uničenje posebnih pravic, ki so jih imele do sedaj pribaltijske pokrajine, in tamošnji junkerji. Stranka pribaltijskih baronov je sicer že zgubila mnogo vpljiva, ki ga je imela pri dvoru, a časi si ga vendar še skoro popolnoma pribouje. Da pa ta vpljiv več ni prejšnji, vidimo ravno sedaj. Mož, ki lahko ve te zadeve in pozna stranke, mi je pravil, da ravno sedaj imá ona stranka, ki je zvezana s stranko „Vjest“-i, pri dvoru velik vpljiv, in vendar je vlada sedaj naredila prvo važno stopinjo v pribaltijskih pokrajinah z ukazom, da imajo od 1. jan. t. l. uradi med seboj dopisovati si ruski. Temu ravnaju vlade se tù pripisuje zelo velika važnost, ne samo za Rusijo, a za vse slavjanstvo. Zakaj še le tù, pravijo, bo Rusija dovolj silna, in zares slavjanska, ko bo toliko duhovne moči pokazala, da bo v kulturnem boju z nemštvom odbila preveliki njegov vpljiv. Daj bog, da bi prišel ta čas kmalu!

Adresna debata.

Tretji dan adresnega posvetovanja ni nobenega važnejšega govora na dan spravil. Brati so tu iste misli od družih govornikov ponavljane, dostikrat še slabeje ponavljane. — Med govorniki je bil prvi Čehonemec Klier, ki je zbornico dolgočasil z branjem nekterih že iz časopisov dovolj zuanih mest iz starih listin, na ktere Čehi svoje zgodovinsko pravo oslanjajo, ne pa podloge svobode iščejo, kakor je Klier hotel dokazovati. Celó stara „Presse“ ga je zasluženo izplačala. — Poljak Weigel govori proti adresi in konstatira, da je geslo opozicije pomirljivo nasproti vpitju

oplašen vsled pripetljejev tega dné je popolnoma pozabil, da s kapitanko vred biva ondudaj tudi gospod stotnik, a da do denes še nikoli nij obiskal svojih sosédov. Pan Josip je šel tjekaj posled posebno gotove poštenosti, šel tako, kakor hodijo služabni vojščaki. Odpre duri, stopi nekoliko korakov dalje, pa nij bilo nikogar; ozré se okrog sebe. Gospod stotnik je dremal v drugej sobi na novinah pri oknu, zató nij slišal pana Josipa, ta pa kapitana v dremalci nij videl. Popolnoma tiho je bilo povsodi.

„Ali smem — milostiva —?“ — povpraša Josip poluglasno.

„Kdo je?“ — iz sosednje sobe zagrmí probujeni gospod kapitan z mogočnim glasom in to trenutje stopi k vratom.

Zdaj še le se pan Josip spomni, da je na sveti stari gospod kapitan, in ob enem, da je sveto obljubil, da tri dni živej duši ne zaupa rozodeti skrivnosti; tako se je bil prestrašil, da se ganiti nij mogel z jezikom.

„Prosim, o! prosim, stokrat prosim! Tješi me, ker imam priliko pozdraviti soséda. Bogme, nadnavadno nenadno mi je to. Sedite, prosim — mnogokrat prosim!“

Gospod kapitan se svojo prirojeno gostoljubostjo panu Josipu ponudi prostor poleg sebe na blazinjaku. Ta pohod mu je bil jako nenavaden, kajti že pol léta sta sosedavala, a pan Josip ga je o tej priliki še le prvič počestil se svojim pohodom; tem čudovitejšé pa se mu je zdéla prošnja: „Ali smem — milostiva —?“ — prošnja, ki se je tikala gospe kapitanke. Gospod kapitan pa — sreča — da nij bil do céla v svésti si, ali je dobro čul ali ne besede: Ali smém — milostiva —?“ — kajti preslišal je bil črko: a konci besede: milostiva.

Resnica: kakor je zmérom mislil na svojo ženo, čakal jo je tudi zdaj neprenehoma; malo je zadrževal in v tem polusnu so se mu kazali različni obrazi, a skrb za ženo, njegova načelna misel, ta je morila vse druge skrbi. Napósled se prikaže pan Josip v svojem frakn, kar zahteva prvi pohod. Posled tega je gospod stotnik rés sodil, da je gotovo v svojem polusnu preslišal: a v besedi: milostiva. Brzo se je znebil tega dozdevka, sede k Josipu, vzame klobuk iz rok mu in dene nekamo ilizu sebe.

„Ali ne pojdete v gledališče denes? — Nova opera, nova polka, pravijo, da ima znamenite učenec . . .“ (Dalje prih.)

„brezobzirnosti“, katero je govornik večine Skene povdarjal. — Poslanec Šindler, znan uganjač surovih burk, namenjenih za dunajsko ljudstvo na galerijah, je govoreč za večino v prvi polovici svojega govora poskušal resen biti in je zahteval „naj se ne igra z ustavami,“ ker meščan, ki kupčuje, hoče da bode enkrat mir. V drugi polovici pa je preskočil v svojo navado, zasramoval Čehe, obiral Poljake, in blato metal na Slovence, — mit wenig witz und viel behagen — kakor Wanderer pravi. O Slovencih, katerih statistične razmere gotovo še ne pozna, je citiral dva stavka iz govorov ljubljanskega zbora, in omenjal Janč. S tem je bilo dokazano, da ne Nemci nam, ampak da mi Slovenci delamo Nemcem strašno krivico, da jih zatiramo in slovenčimo.

Četrtega dne je bil prvi govornik Poljak Savčinski, ki je jako mirno odgovarjal različnim napadom in očitanjem večine, posebno Šindlerju, kateri se je „posebnostim“ različnih narodov posmehoval. On pravi, da ravno, ker se v tej zbornici ne poznajo posebne lastnosti avstrijskih narodov, ne dela se s zedinjenimi močmi. Tudi on bi lahko našteval surovosti, ki so se godile Slovanom od Nemcev. Imenovali so nas: „struppige karyatidenhäupter“, ali vsega tega ne očitamo vsemu nemškemu narodu. — Če se pravi, da so naše narodne tirjatve pretirane, spominja govornik latinske Sibille, ki je Tarkviniju devet knjig ponujala, in ko teh ni hotel kupiti, mu jih je ponujala pozneje le šest za isto ceno, in naposled je moral samo tri za tisto ceno kupiti. To je skušil tudi minister, ki je djal, da more čakati. — Ugovarjaje očitaju, da narodna opozicija hoče le sebi dobro, ne pa državi, pravi: prima charitas ab ego — mi hočemo, da bomo kot del mogli se razviti, in tako pomoči celoti. Kot Poljak, se ve da, končuje Savčinski svoj govor z navadnimi sumnjičenji Rusije, o kateri trdi staro poljsko in nemško frazo, da je protikulturalna.

Waidele, česki Nemeč, pobija poljske in česke zahteve; njegov govor lahko izpustimo. Zanimljiveji je govornik nerazumljivega rusinskega naroda Gušalevič. Obširno razklada reve in nadloge dve in pol milijona močnega naroda rusinskega, ki tlačeni od Poljakov, tudi od države nima varstva. Tako se nima kam obrniti, kje doseči svoje pravice, katerih zgodovinsko podlogo Gušalevič obširno dokaže. Če se Rusinom očita, da so omahljivi, naj na to odgovarjajo tisti, ki so krivi. — Po vsem je pričakovati bilo, in Gušalevič je sam zapisan bil kot govornik z o p e r adresi, a naposled je izrekel, da bode glasoval z nemško večino za adresi.

Poslanec (državni kancelar) grof Beust se je bil vzdignil, da bi se opravičil nasproti različnim očitanjem nemških poslancev in ustavovernega časopisja. Iz njegovega dolzega govora je sprevidno, da zna Beust z mnogo besedami malo povedati, pa tudi, da zna svojo osebo varovati obema strankama nasproti. On pravi, da bo za adresi glasoval, čeravno jej v vseh rečeh ne pritrdi. On, ki je ustavo podpisal, bode se tudi ustave držal, vendar je za spravo in za to, da se napačen pot popusti, ako se spozna, da je napačen. Kaiserfeldu očita, da je prečrnogled, ter pravi, ka ni prav ako se ljudstvu predstavljajo strašila (razpad), dokler jih dejanske razmere ne kažejo. Tistim, ki so ga dolžili, da se je neopravičeno kot minister zunanjega v notranje reči mešal, taji da bi bil tako delal. Sicer pa ustava ne določuje, koliko oblasti ima kot državni kancelar. Že po svojem značaju, pravi, da je spravedljiv, torej je naravno, da je simpatiziral z manjšino ministerstva. Kar se tiče njegovih pomenkov z voditelji česke opozicije, jim je hotel le dokazati, da Slovanov ne žre in je ž njimi vselej govoril le kot nepooblastenec ter z ustavnega stališča. Zelo je obžaloval, da je prejšnji ministerski predsednik Auersperg zaradi tega odstopil. Beust prizna, da je enega svojih uradnikov na Česko poslal česko vprašanje študirat, ali ponudeb ta ni nobenih delal. Kar se tiče časopisja in dispozicijsfondi, taji on, da bi bil v stari „Pressi“ on vpljival, ko je zoper večino ministersko pisala. Pravi, da ta list ni podpiran iz dispozicijsfondi. Kot ministru zunanjega mu je moralo na tem ležeče biti, da

se notranji boji nehajo. H koncu zatrjuje, da ni zdaj nobene vlade v Evropi, ki bi Avstriji prijazna ne bila.

Dopisi.

Iz Savinske doline, 25. januarja. [Izv. dop.]

G. Vrtič, c. k. okrajni poglavar v Celji se preseli v enem mesecu v Slovenji Gradec. G. Vrtič je izvrsten pravnik, in jako sposoben uradnik, in njegovi tovariši, kateri ga dobro poznajo, pravijo, da se mu je že pri zadnji organizaciji krivica godila, ker ni bil za svetovalca pri deželni namestnji imenovan, zlasti za tega delj, ker je zmožen slovenskega jezika, da bi Slovenci barem enega uradnika pri deželni namestnji imeli. Ali ker je pri priliki zadnjega celjskega „verfassungstaga“, kakor je bralcem Vašega lista znano, to „krivico“ storil, da je uradnemu pismu, v katerem je razdraženemu ljudstvu svetoval, naj se tega shoda, — kateri je izključljivo nemškutarski, tedaj neljudski mislil biti — ne vdeležuje, pridél slovenski oklic, v katerem tudi slovenski zaupni možje ljudstvu odsvetujejo, se tega smešnega zbora v zaplankanem vrtu udeleževati, in ker so v slovenskem oklicu na zadnje besede stale: „Živela Slovenija!“ je bil velik krik in velika jeza v kraljestvu Izraelcev, in nemškutarji so se mu že takrat zarotili, da ga bodo „odstranili“. Slovenski odsvetovalni oklic se je namreč še le v zadnjem trenutju razglasil, ker so nemškutarji komaj tri dni pred tabrovanjem svoj shod v zaplankan vrt preložili. Savinska dolina se je mislila tako rekoč in corpore udeleževati, samo iz Mozirja je 100 kmečkih vozov se peljati namerjeno bilo. G. Vrtič je precej sprevidel, da ljudstvo uradnemu pismu ne bo ubogalo, pridjal je tedaj temu tudi slovenski oklic, on sam je tudi precej spoznal, da vladi tudi beseda „Živela Slovenija“ ne bodo po volji, ali on nima moči, slov. zaupnih mož siliti, teh besedi izpustiti, mir pa se na drugi način ni dal zdržati: to-torej se je odločil za manjše zlo. Tako ravna vsaki pametni človek. Zagrozili so se tedaj na nemškutarskem shodu pričujoči dež. poslanci, da bodo vlado dež. zboru zaradi tega povprašali, in da bi to veliko nesrečo odvrnil, je g. pl. Neupauer prvi namestnijski svetovalec poslancu g. Lasnigu „roko dal“, kakor se je g. Lasnig sam bahal da bode g. Vrtič za kratka prestavljen. Da še sta naša „vrta“ poslancu g. dr. Nekerman in g. Lasnig gospodu Neupauerju več o naših uradnikih povedala, g. Vrtiča kakor moža od prebivalstva savinske doline spoštovanega, in o slovenskih rečeh pravičnega „ovadila“, se ne da dvomiti, posebno če pomislimo, kako se obnašajo mestjani, in zlasti brati naših poslancev proti uradnikom, kateri niso usnjarskih misli. Celjani se ravnaajo celo po demokratičnih načelih, uradniki se jim vidijo ne imenovani, nego izvoljeni, le tako se da razumeti, da se v „verfassungsverein-u“ zdaj o tem uradniku govori, da mora odstranjeni biti, zdaj o drugem, ing. Neupauer se jim zlo ubogljivega kaže. Slovenci! to vidite nemškutarijo, to „pravično“ namestnijo!

Iz Hrvaškega, 23. januarja. [Izv. dop.] Kamor god pri nas človek pride, povsod čuje le o enem predmetu govoriti, in ta predmet je izsušenje lonjskega polja. Lonjsko polje! kje in kakšno je to lonjsko polje, kterega so denes vse novine polne? Lonjsko polje se začinja pri Rugvici, kake tri ure niže Zagreba na levem bregu Save. Dolgo je do 12 milj, široko pa na najširšem mestu še čez četiri milje. Po dr. Matkovičevi statistiki zavzema 40 štirjaških milj, ali 400.000 oral. Svoje ime ima od reke Lonje, ki ga po sredini od severo-zapada proti jugo-vzhodu pretoka. Lonjsko polje ni tiste vrste močvirjev, ki se jim „bato“ (morast) pravi, kakoršno je n. p. ljubljansko močvirje, in ki so brž ko ne ostanki nekdanjih jezer; — lonjsko polje je bolj podobno severo-nemškim močvirjem, ki jim „marsche“ pravijo; kajti lonjsko polje ni samo na sebi močvirno, močvirnega ga le delajo savske povodnji, ki se navadno jeseni ali pomladi čezenj razlijejo, in voda, ki se nima dalje kam odtekat, se tukaj pari in gnjuje, in vso okolico gori do Zagreba mrzlično dela. V suhih

letih pa, kader povodnji ni, je tudi lonjsko polje suho, ali to se vsakih deset let morebiti komaj enkrat zgodi. Letošnjo zimo n. p. ko je Sava večkrat čez bregove stopila, stoji voda po celem lonjskem polju četiri cepe-liše visoko. Lastnikom — večidel je zemljišče ali občinsko ali vlastelinsko — lonjsko polje do sedaj razen ribarenja in lova divjih rac, katerih je na tisoče in tisoče, ni nobenega dobička dalo, celo od kar je tudi kupčija s pijavkami zaspala, in vendar se bo na lonjskem polju, kader bo enkrat suho, saj kakih 150.000 ljudi naseliti moglo. Na izsušenju lonjskega polja že tuhtajo, mislijo in merijo skoro sto let, ali lopate in kotačke lonjsko polje vse do denes še ni videlo, do zdaj se je le po časopisih sušilo, ravno kakor se tudi Kras že dolga leta po časopisih gozdi. Izsušiti se bo dalo, če se ali Sava tako zajezi, da njene povodnji ne bodo mogle nižave zalivati, ali pa, če se preko celega lonjskega polja globoke struge vrežejo, ki bodo savske povodnji v sebe požirale, in se vé da niže doli zopet v Savo nazaj peljale. Velikih tehničkih težkoč pri vsem tem ne bo lahko premagati.

Kakor sem gori rekel, je denes izsušenje lonjskega polja glavni predmet debate vseh naših mero-dajnih in nemerodajnih krogov. Društvo, ki je konce-sijo za izsušenje dobilo, obvezano je to delo v 25. letih zgotoviti, med tem časom uživa ono ves prid lonjskega polja, po minolih 25. letih mu plača dežela 4½ milijonov goldinarjev. Zvedenci pravijo, da se je pri ustanovljenju te svote jako na debelo računilo. Da je res to, že to dokazuje, da se je že drugo društvo našlo, ki vsakemu koncesionarju suhih in gotovih 40.000 gld. ponuja za odstopljenje svoje pravice. Tudi kar se tiče pridobiti najviše sankcije ni bil baje čist posel. „Zatočnik“ je glede vsega tega že kaj čudne pripovedi pripovedaval. Če je le deseti del tega res, kar je do sedaj on razodel o izsušenju lonjskega polja — in celo prazne brkljarije vendar vse to ne morejo biti — potem so si naši vladni ljudje v tem poslu svoje roke grdo omastili. Pravijo, da je ravno lonjsko polje stanje barona Raucha zelo zmajalo. Da! novi Pest. Ljojd. je že celo novico prinesel, da Andraši novega bana išče. —

Drugi še važnejši predmet, o katerem ljudje glave skupaj stikajo, je razvojničenje vojniške krajine. Dan na dan leté kakor veše drugi glasovi okrog. Eni dé, da razvojničenje še ni tako blizo, drugi vedó pa že celo dan, kterega bodo komisariji iz Zagreba v krajino šli, da jo iz vojniških rok prevzamejo. Toliko je gotovo, da želi dunajska vlada vojniško krajino razvoj-ničiti, pa zakaj? Zato da bi pri tem nekoliko grošev od Magjarov dobila: naj se čuva, da se ne zmoti. Tudi Magjari želé vojniško krajino razvojničeno imeti, pa zakaj? Zato, ker je oborožena vojniška krajina za nje nevarna, in ker si mislijo v vojniški krajini postavljeni pod civilno upravo odpreti denarni zvirsek. V sredi med dunajsko in ogersko vlado stojé ubogi Krajišnici, skrbno gledeči zdaj na to, zdaj na ono. Oni vedó, da so prodani, kdo jim more tedaj zameriti, če so zastran svoje hodočnosti vznemirjeni. Naš narod pravi: če mi brat ovco odnese, mi je brat volk; če mi pa volk ovco pri-nese, je volk moj brat. Za vojniško krajino se pa dva brata pipljeta, ki bi vsak rad iz krajine svojo ovčico odnesel. Dunajska in ogerska vlada, obe dve bodeti pri razvojničenju vojniške krajine svoj račun našli, ubogi graničarji bodo pa lepo na cedilo postavljeni. Dolénja vojniška krajina se bo morebiti še dala sključiti, kaka bo pa v gorenjej krajini, to je drugo vprašanje. Gorenji krajišnici Slunjani, Otočani, Ličani in Ogulinci in celo tudi oba banska regimenta ne bodo tako z lepa orožje z rok položili, vsaj tako se čuje. Naj Magjari paze, da gorenja vojniška krajina ne bo postala druga kotorska boka. — Ob novem letu se je odprla železnica iz Zagreba v Žakanj-Kanižo; zdaj je Zagreb, ki je 12 let pozneje prvo železnico dobil, nego Ljubljana, že na četiri strani s železničnimi progami zvezan. Na progi Zagreb-Žakanj ni bilo nikjer hudih topografičnih zaprek premagovati, še na razvodji med Savo in Dravo, ki je blizo Križevcev, ni bilo treba predora delati, ampak šamo globljeji zarez. Most čez Dravo je lesen. Žaljivo je pa za vsakega Hrvata, da magjarsko želez-niško društvo vsa imena železniških postaj magjarizuje.

Križevci se zovejo zdaj Körös, Koprivnica je zdaj Kaproncza, in naš skoz in skoz národní Karlovec je Karolyvaros! — Narodni popis se je pri nas precej površno obavil; eno zato, ker so oblastnije dosta mlačno pri tem postopale; drugo pa zato, ker je bil ves popis v narodu zelo nepriljubljen. Vspeli národnega popisa ne bo tedaj faktičnemu stanju odgovarjal, ker so ljudje mnogo zatajevali. Tiskanice so bile v izvirniku magjarske in le v prevodu hrvaške; tudi to je znamenje!

Iz Dunaja, 25. jan. [Izv. dop.] Pri adresni debati so govorili Poljaki o svojem poljskem programu, Nemci so se svojega držali, Greuter je tirolsko stališče zagovarjal. Le Slovenci niso prve točke našega programa: zedinjenja Slovencev, nič omenjali. Pač! Eden je govoril o v Sloveniji in ta je — Klun. Med govorom Skene-a (če se ne motem), kateri je Slovenijo imenoval, je dr. Klun, ta od Slovencev voljen Klun zarezal: „Es gibt kein Slovenien!“ Da torej ne boste mislili, ka se o njej ni govorilo!

Sicer smo se dolge debate že naveličali brati in poslušati. Obžalovali smo le, da v opoziciji ni nobenega govornika bilo, ki bi bil večini to povedal kar zasluži, brez vsega božanja in moledovanja. Izprosili ne bomo nič; slepcem je jasno, da je vprašanje postavljeno na moč. Govorniki večine tega niso tajili. Čehov, Čehov je bilo treba v naši skotski lesenjači.

Politični razgled.

Iz Dunaja smo dobili veselo vest, da so poslanci nehali na državne stroške tratiti dragi čas in končali generalno besedovanje o adresi. Izmed Slovencev sta še govorila Črne in Toman. Oglasil se je tudi Rechbauer, pa je jako slabo pokrtil svojo neznačajnost, vsled ktere je zapustil svoje prepričanje. Tudi Klun je besedoval. Kdor o njegovem govoru molči, stori mu največo čast. Število govornikov so pomnožili tudi Petrino, Figuly, Gross. Bomo že še poročali o njih.

Ministri, ki bi stopili na mesto trehodpuščenih, še zdaj niso najdeni. Adolf Auersperg je zahteval, da bi Herbst odstopil, in ker Herbst tega nikakor ne stori, obrnil je Auersperg hrbet. Celo Kaiserfeld se baje noče blamirati, ker stara „Presse“ za gotovo zve, da ne sprejme ponujane mu mesta. Hasner bi rad postal prvosednik; katerim tovarišem bode predsedoval, to se ne ve.

V vojaških viših dunajskih krogih vlada velika nevolja nad vojnim ministrom Kuhnom, ki je v Dalmacijo poslal Slovana Rodiča in naredivši mir z Bokelji „žalil vojaško čast avstrijsko.“ „Militärzeitung,“ ki stoji baje v varstvu nadvojvoda Albrechta, se huduje kakor drugi nemški in magjarki časniki.

Iz Lvova se bere po dunajskih in praških časnikih, da je shodišče resolucijonistov sklenilo resolucijo, da je treba brezpogojno opozicijo delati politiki sedanje ministerske večine. Shodišče tirja od poljskih državnih poslancev, da morajo drž. zbor zapustiti, ako bo obveljala politika sedanjih ministrov.

Komaj je svet na Hrvaskem in drugod čul o škandalu lonjskega polja, že začena neizprosljivi „Zatočnik“ drug Rauchov škandal na javnost spravljati, namreč njegovo gospodarjenje s soljo, ki se v granici po nižji ceni prodaja, t. j. tako imenovana limitosol. Vidi se, da Rauch ume domovino Hrvatov ne samo magjariti, temuč pri tem tudiza-se in svoje ljudi pridno molstí.

Iz Berolina se poroča, da je bil avstrijski nadvojvoda Karel Ljudvik na ondukajšem dvoru slovesno sprejet.

Monakovsko mestno svetovalstvo je proštu dr. Döllingerju podelilo častno meščanstvo, ker se tako možato bori proti dogmatiziranju papeževe nezmotljivosti.

V španjski zbornici je bil na vrsti posvetovanj nasvet republikancev, naj se za vselej izvrže iz kandidature za španjski prestol cela familija burbonska. Nasvet ni obveljal, kar je znamenje, da Prim ni ob-

upal spraviti vojvoda Montpensiera na kraljevski prestol.

Razne stvari.

* (Slovenec pred državno sodnijo na Dunaji). Naš rojak g. dr. France Bradkovič, odvetniški koncipijent v Celji je na podlagi novega odvetniškega reda prosil, da bi smel odpreti svojo lastno odvetniško pisarnico. Viša deželna sodnija v Gradcu mu je prošnjo zato odbila, ker po njenem mnenju g. Bradkovič ni dokazal potrebne sedem-letne prakse. Sodnija mu je pustila veljati le 6½ let veljavne prakse. enega leta, katero je g. B. delal pri notarju, ni mu hotla všteti, češ da se po novem odvetniškem redu notarijatska praksa ne more všteti v odvetniško prakso. Najviša sodnija je to rzsodbo potrdila. G. Bradkovič se je obrnil do državne sodnije dokazovaje, da se mu krati po ustavi zagotovljeno pravo nastopiti lastno odvetništvo, in je prosil, naj drž. sodnija spozna, da se mu je kratila ustavna in državljanska pravica. G. Bradkovič se sklicuje na to, da se je po poprejšnjem odvetniškem redu notarijatska praksa štela tudi pri odvetništvu, da moč nove postave ne more segati nazaj, ker si je bil že pridobil pravico, ki se ne sme po noči zgubiti. Bila bi to krivica in kazen za vse kandidate, ki so imeli tudi kaj notarijatske prakse, ki je bila povrh še po postavi zapovedana. 24. t. m. je imela vsled tega državna sodnija svojo drugo sejo in je sklenila, da v tej zadevi ni kompetenta, ker je v Avstriji pravosodje strogo ločeno od uprave in ker torej odlok najviše sodnije nikdar ne more biti administrativna zadeva. G. Bradkovič torej ni zmagal, pa se bo menda tudi vedel potolažiti, ker bo v kratkem doteklo onega pol leta, kar mu ga še pomanjkuje. Svojim tovarišem pak je morebiti vendar pomagal, da se bo v prihodnje odvetniški red tolmačil v bolj liberalnem smislu, nego v njegovi zadevi.

* (Rus Aleksander Hércen) je te dni v Parizu umrl. Hércen je slovel po vsem svetu in je kot ruski pregnanec iz Londona imel v Rusijo toliko vpljiva, kakor malo kter literat v kaki drugi deželi. Rojen l. 1812 v Moskvi, bil je že kot študent vladi neljub kot demokrat, ter prognan na sibirsko mejo. Pozneje mu je dovoljeno bilo Rusijo zapustiti. Kot premožen mož je lahko prepotoval vso Evropo. V Genfu je pisal sloveče svoje delo: „Od drugega brega“ v katerem dokazuje, da gre z germano-latinsko kulturo h koncu in da bude nova kultura od Slovanov prišla. Iz Londona je pozneje izdajal svoj mesečni časopis „Kolokol“ (zvon), ki je dasiravno v Rusiji prepovedan, vendar celo na dvoru samem skrivaj bran bil in na rusko mladino imel velik upljiv.

* (Nova pošta). Prvega februarja se bo odprla pri Veliki Nedelji blizo Ormuža nova pošta, katero bo prevzel g. Davorin Petek kot novoimenovan c. kr. poštar.

* (Tandem aliquando). Preiskava proti poslancu g. dr. Zarniku zaradi njegovega volilnega govora v Trebnjem se je še le pred 3 tedni potlačila. Dolgo so torej gg. sodniki etc. glodali nad to (sit venia verbo) „kostjo.“

* (Iz Slovenske Bistrice) se nam je pisalo 22. januarja: Odbor naše „čitalnice“ je sklenil, prvo obletnico tukajšne narodne čitalnice praznovati z veliko besedo 6. februarja t. l. Program se boe prihodnjič razglasil, to pa že zdaj lahko povemo, da se bo igrala veseloigra: Župan, in da bo naš pevski zbor pomnožen po vrlih, dobro izurjenih framskih pevcih. Ni dvomiti, da se bo tudi pri tej veselici zbrala obilna množica rodoljubov.

* (Novomeška čitalnica) si je izvolila g. Davorina Mohar-ja za predsednika, g. Adolfa Gustina za podpredsednika, g. Dragotina Zajdelna za blagajnika, g. Drag. Tekalčiča za knjižničarja in g. dr. Ž. Bučarja za tajnika.

Tiskovna pravda „Sl. Nar.“

pred porotno sodnijo celjsko 13. decem. 1869.

(Dalje.)

Notico o „dunajskih časnikih“ zatoženi vrednik takole zagovarja: „Kakor je piškava in puhla tožba v vseh drugih zadevah, tako je piškava tudi zavoljo zadnje novice, ki se glasi: (Bere jo.) Kdor me more tožiti zavoljo tega, ta kaže, da ne vé, kaj se pri nas v Avstriji godi. Na Dunaji vé vsak fijakar in vsaka zelareca, da so delegacije vladi dovolile ½ miliona goldinarjev tako imenovanega dispositionsfonda. Iz tega denarja, kterega ima v prvi vrsti g. državni kancelar Beust v rokah, plačujejo in podkupujejo se časniki po vsem svetu, samo zato da hvalijo vlado, da zagovarjajo njene napake, da opirajo njene grehe, da razširjajo misli, ktere hoče vlada imeti razširjene in da pobijajo in zasramujejo misli in dejanja, ktera vladi niso po volji. Dosti je ljudi, ki trdijo, da bi tega ne bilo treba. Ali delegacije so ta denar dovolile po dolgem govoru g. Beusta, ki je rekel, da bi ne bilo mogoče vladati, ko bi se vladi ta denar ne dovolil. Če torej vlada časnike podkupuje, ne dela nič sramotnega, ker ima za to dovoljenje ljudskih zastopnikov. Beust je to sam najprvi izrekel, in če bi ga bil kdo zasramoval, bil bi se sam, a to se ni, ker ima za podkupovanje pravico. Če jaz rečem, da se je hotel Beust poslužiti svoje pravice, tudi zadnji šolarček ne bo mogel misliti, da ga jaz s tem zasramujem. In Beust se je hotel te pravice posluževati proti dunajskemu časniku „Wanderer“ imenovanemu. „Wanderer“ je edini dunajski neslovanski list, ki si upa vladi svojo misel in pa resnico povedati. To vladi ni všeč; da vlada s tožbo proti tacemu časniku nič ne opravi, to dobro vé, kajti na Dunaji imajo porotnike, ki bi nikdar ne obsodili človeka, ki se je pogajal za pravice svojega ljudstva, za svobodo in resnico. Torej je vlada hotela „Wandererja“ tam potipati, kjer je marsikdo na tem grešnem svetu občutljiv, hotela ga je podkupiti. To ni nič nepoštenega, ker ima za to pravico in dovoljenje naših poslancev. „Wanderer“ pa se ni dal podkupiti, ampak je rekel: Vlada, imej ti svoj denar, jaz pa obdržim svoje prepričanje in bom pisal, kakor mi bo prepričanje velevalo. In „Wand.“ je prav pošteno ravnal, pa tudi vladi ni storil nobene krivice. In ker je znano vsacemu šolarčku, da denar, kterega enkrat v žepu imam, pa ga nisem izdal, ostane v žepu, razumel bi po vsem tem vsak fantič, da je v državni mošnji ostalo vseh tistih 1000 gld., ktere je hotel Beust dati „Wandererju.“ Če bi g. tožnik prišel k g. Beustu in mu povedal, da me je zavoljo te novice tožil, gotovo bi se mu Beust v obraz smejal in ga vprašal, ali nima nobenega boljšega posla. In če bi denes mogli Beusta semkaj poklicati, gotovo bi sam priznal, da ga ta novica ni sramotila, ker ga sramotiti ni hotela. In možje, prepričan sem, da bodete tudi Vi ravno tako sodili in me tudi v tej stvari nedolžnega spoznali.

Lahko bi zdaj končal, ker sem na posameznih spisih dokazal, da so neškodljivi in da torej niso proti nobeni postavi in da bi jih torej tudi nobeden učen sodnik ne mogel obsoditi. Vendar Vas moram še na nekaj opomniti. G. tožnik pravi, da sem kalil javni mir, da sem sejal prepir, neslogo in sovraštvo, da sem národe ščuval med seboj. Obtoženi spisi so zagledali 7. avgusta beli dan, takrat ste bili že vsi dorasli in pri polni pameti. Prosim Vas, vprašajte se, ali ste kje slišali kak prepir, ki bi ga bil naredil eden ali drugi teh spisov, ali se je kje primeril kakšen kreg ali sovraštvo. Gotovo ne! Če pa spisi med Slovenci, za ktere so bili pisani, niso nič hudega napravili, še menj so mogli napraviti med Nemci, ker jih brali niso, ker jih ne zastopijo. Morebiti pa ste kje kterega Slovenca slišali govoriti: Denes je pa zopet „Narod“ dobro pisal, res je taka. Glejte vse hudobije, katerih sem obtožen se torej niso prigodile, torej me ne morete obsoditi zaradi hudobij, katerih nobeden človek na svetu ni videl, katerih torej tudi jaz nisem storil.

(Dalje prih.)